

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Сумський державний університет

Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту

Кафедра бухгалтерського обліку та оподаткування

«До захисту допущено»

Завідувач кафедри

_____ Ю. С. Серпенінова

_____ 2023 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавр

зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

освітньо-професійної програми «Облік і аудит»

на тему: Організація обліку на підприємствах малого бізнесу

Здобувачки групи ОП-91а, Ходько Віталіни Олександрівни

Кваліфікаційна робота бакалавра містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Керівник:
Кандидат економічних наук,
старший викладач

В.О. Ходько

_____ Н.В. Овчарова

Суми – 2023 рік

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи бакалавра на тему
«Облік на підприємствах малого бізнесу»
студентки 4 курсу, групи ОП-91а
Ходько Віталіни Олександрівни

Актуальність теми дослідження визначається тим, що на сьогоднішній день малі підприємства займають важливе місце в економіці країн по всьому світу. В Україні підприємства малого бізнесу набули значного поширення. Насамперед, це пов'язано з тим, що підприємства малого бізнесу швидко реагують на кон'юнктури ринку для оновлення основних засобів. Важливою особливістю також є можливість застосування спрощеної системи оподаткування.

Для підприємств будь-яких форм власності та розмірів є актуальним питання, що стосуються організації бухгалтерського обліку. Однак актуальність дослідження проблем організації бухгалтерського обліку на малих підприємствах зумовлена специфічними особливостями застосування методів та прийомів бухгалтерського обліку.

Мета кваліфікаційної роботи бакалавра полягає в дослідженні теоретичних основ та розробці практичних рекомендацій щодо організаційного вдосконалення обліку на малому підприємстві.

Об'єктом дослідження є процес організації обліку на підприємстві ФОП «Василіюха С. В.»

Предметом дослідження є сукупність практичних аспектів організації обліку на прикладі суб'єкту малого підприємництва.

Під час виконання кваліфікаційної роботи бакалавра були використані такі методи: спостереження, порівняння, аналіз, синтез, індукція, дедукція, узагальнення.

За результатами дослідження сформульовано такі висновки:

- основні особливості обліку суб'єктів малого підприємництва залежать від форми та системи обліку, системи оподаткування та

організаційно-правових форм;

- оподаткування є важливим фактором впливу на побудову обліку на малому підприємстві. Наразі в Україні підприємці можуть обрати одну з двох систем: спрощену або загальну;
- ФОП «Василюха С. В.» відноситься до суб'єктів малого підприємництва та здійснює свою діяльність у комерційній сфері діяльності. ФОП перебуває на спрощеній системі оподаткування та є платником єдиного податку другої групи, а тому бухгалтерський облік, як такий, не веде, оскільки цей облік замінив облік доходів;
- первинні документи значною мірою залежать від виду діяльності ФОП «Василюха С. В.», так як досліджуване підприємство веде торгівельну діяльність, то констатують дохід фізичної особи-підприємця документи, що засвідчують надходження грошей та рух товарів;
- задля виведення обліку і контролю товару на новий рівень, для ФОП «Василюха С. В.» було запропоновано систему автоматизації, яка значним чином допоможе економити як економічні витрати, так і часові.

Отримані результати можна використовувати для покращення організації та методології організації обліку на підприємстві малого бізнесу.

Ключові слова: мале підприємництво, суб'єкти малого підприємництва, системи оподаткування, організація обліку, торгівельна діяльність.

Зміст кваліфікаційної роботи викладено на 36 сторінках, зокрема список використаних джерел із 30 найменувань, розміщений на 4 сторінках.

Рік виконання кваліфікаційної роботи – 2023 рік

Рік захисту роботи – 2023 рік

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра бухгалтерського обліку та оподаткування

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
к.е.н., доцент
_____ Ю. С. Серпенінова

«__» _____ 2023 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

студентці 4 курсу, групи ОП-91а

Ходько Віталіні Олександрівні

1. Тема роботи: «Організація обліку на підприємствах малого бізнесу» затверджена наказом по університету від 25.05.2023 р. № 0568-VI
2. Термін подання студентом закінченої роботи: 12.06 2023 р.
3. Метою кваліфікаційної роботи є вивчення теоретичних основ та розробка практичних рекомендацій щодо організаційного вдосконалення бухгалтерського обліку на малому підприємстві.
4. Об'єктом дослідження є процес організації обліку на підприємстві ФОП «Васильюха С. В.»
5. Предметом дослідження є сукупність практичних аспектів організації обліку на прикладі суб'єкту малого підприємництва.
6. Кваліфікаційна робота бакалавра виконується на наукових працях вітчизняних та зарубіжних вчених, відповідних законодавчих і нормативних актів у сфері малого підприємництва.
7. Орієнтовний план кваліфікаційної роботи, терміни подання розділів керівникові та зміст завдань для виконання поставленої мети.
Розділ 1. Теоритичні основи організації і методики обліку на підприємствах

малого бізнесу

Термін подання: 01.05.2023 р.

У розділі 1 розкрити значення підприємств малого бізнесу в Україні, розкрити нормативно-правове регулювання підприємств малого бізнесу та особливості організації обліку на малих підприємствах.

Розділ 2. Організація обліку на підприємстві ФОП «Василюха С. В.»

Термін подання: 19.05.2023 р.

У розділі 2 дослідити організаційно-економічну діяльність конкретного підприємства та організацію обліку на даному підприємстві, запропонувати шляхи вдосконалення обліку на підприємстві.

Дата видачі завдання: 14.04. 2023 р.

Керівник кваліфікаційної роботи бакалавра

канд. екон. наук, старший викладач

_____ Н.В.Овчарова

Завдання до виконання одержала

студентка групи ОП-91а

_____ В.О. Ходько

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ І МЕТОДИКИ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАЛОГО БІЗНЕСУ	9
1.1 Теоретичні дослідження малого бізнесу в Україні	9
1.2 Нормативно-правове регулювання підприємств малого бізнесу	14
1.3 Особливості організації бухгалтерського обліку на підприємствах малого бізнесу	19
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ ФОП	24
«Василюха С. В.»	24
2.1 Характеристика організаційно-економічної діяльності підприємства	24
2.2 Організація бухгалтерського обліку на підприємстві ФОП «Василюха С. В.»	26
2.3 Шляхи вдосконалення обліку на підприємстві	29
ВИСНОВКИ.....	33
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	35
ДОДАТКИ.....	39

ВСТУП

На сьогоднішній день малі підприємства займають важливе місце в економіці країн по всьому світу. В Україні підприємства малого бізнесу набули значного поширення. Насамперед, це пов'язано з тим, що підприємства малого бізнесу швидко реагують на кон'юнктури ринку для оновлення основних засобів. Важливою особливістю також є можливість застосування спрощеної системи оподаткування.

Для підприємств будь-яких форм власності та розмірів є актуальним питання, що стосуються організації бухгалтерського обліку. Однак актуальність дослідження проблем організації бухгалтерського обліку на малих підприємствах зумовлена специфічними особливостями застосування методів та прийомів бухгалтерського обліку.

Дослідженням проблем та перспектив розвитку бухгалтерського обліку в секторі малого підприємництва, присвячена низка праць вітчизняних та зарубіжних вчених таких як: Гоголь Т.А., П'ятницька Г., Кучер С.В., Кузьома В.В., Городянська Л., Фабіянська В.Ю. Багато питань, пов'язаних з бухгалтерським обліком, наразі не вивчені та потребують подальшого дослідження. Тож тема обрана для даного дослідження та її предметна спрямованість така актуальна.

Метою кваліфікаційної роботи є вивчення теоретичних основ та розробка практичних рекомендацій щодо організаційного вдосконалення бухгалтерського обліку на малому підприємстві.

Завдання кваліфікаційної роботи:

- зробити теоритичне дослідження малого бізнесу в Україні;
- визначити особливості організації бухгалтерського обліку на підприємствах малого бізнесу;
- дослідити нормативно-правове регулювання підприємств малого бізнесу;

- надати характеристику організаційно-економічної діяльності підприємства;
- розглянути організацію бухгалтерського обліку на підприємстві;
- запропонувати шляхи вдосконалення обліку на малому підприємстві.

Об'єктом дослідження є процес організації обліку на підприємстві ФОП «Василюха С. В.»

Предметом дослідження є сукупність практичних аспектів організації обліку на прикладі суб'єкту малого підприємництва.

Інформаційною базою для дослідження послуговували наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, дані інтернету та відповідне законодавство, що регулює діяльність малого підприємництва.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ І МЕТОДИКИ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАЛОГО БІЗНЕСУ

1.1 Теоретичні дослідження малого бізнесу в Україні

Досвід світової економіки показав, що існує низка чинників, проблем та можливостей, які значним чином впливають на масштаб підприємницької діяльності. Залежно від масштабу діяльності підприємництво можна поділити на мікро-, мале, середнє та велике.

Практика підприємництва будь-якого масштабу демонструє позитивні тенденції в багатьох країнах. Найменші підприємства є основною і життєво важливою частиною національної економіки, і їх кількість значно перевищує кількість інших типів підприємств. Вони створюють додаткові робочі місця, тим самим знижуючи загальне безробіття; розвивають активну, раціональну ринкову конкуренцію; задають темпи економічного розвитку; описують структурний зміст ВВП; забезпечують позитивне відшкодування витрат; знижують ступінь монополізації.

Малі підприємства є невід'ємною частиною розвитку гнучкості ринкових відносин. Сучасна ринкова економіка вільна у виборі та реалізації різноманітних ідей своїх суб'єктів. Головною і важливою ознакою ринкової економіки є підтримка ініціативи та самостійності у підприємницькій діяльності. Цей тип управління є динамічним, адаптивним і спеціальним з точки зору використання ресурсів. Крім того, що малий бізнес минулого був рушійною силою розвитку, він створив основу для нової структурованої ринкової економіки. Підтримка становлення малого бізнесу є ключовим завданням першого етапу в умовах перехідної економіки для багатьох країн, включаючи Україну.

Теоритичне дослідження малого підприємництва зазвичай охоплює аналіз різних аспектів, які стосуються цього сектору економіки. Підприємство, що знаходиться у власності незалежного керівника та відповідає критеріям

щодо кількості працівників та критеріям річного обороту, при цьому не займаючи лідируючої позиції у своїй галузі, вважається малим підприємством [1]. Такі підприємства є мобільними, що зі свого боку неаби як допомагає швидко реагувати відповідно до потреб та змін ринку, пропонуючи унікальні послуги та товари.

За типом діяльності малі підприємства поділяються на посередництво, виробництво та надання послуг. Підприємства, які надають послуги, набувають все більшої популярності, оскільки інколи для їх впровадження зовсім не потрібен стартовий капітал.

Згідно Закону України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» суб'єктами малого підприємництва вважаються:

- фізичні особи, що зареєстровані як суб'єкти підприємницької діяльності в установленому законом порядку (громадяни-підприємці);
- юридичні особи - суб'єкти підприємницької діяльності будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, в яких кількість співробітників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб, а загальний річний валовий дохід не більше 500 000 євро [2].

Мале підприємництво визначається як самостійний вид діяльності, що відповідає визначеним якісним і кількісним критеріям. Метою цієї діяльності є отримання прибутку. Наразі проблемним питанням є наявність нормативних вимог щодо класифікації суб'єктів підприємницької діяльності. Господарський кодекс України визначає види суб'єктів підприємницької діяльності – це суб'єкти великого, середнього, малого та мікропідприємництва, і критерії віднесення суб'єктів господарювання відповідного виду залежно від кількості працівників і доходу від усіх видів діяльності протягом року [3].

Таблиця 1.1 - Критерії відповідності категорії підприємства.

Види суб'єктів	Критерії	
	Середня кількість працівників	Річний дохід
Мікропідприємництво (ФОП, юрособи)	не перевищує 10 осіб	не більше 2 млн. євро по середньорічному курсу НБУ
Мале підприємництво (ФОП, юрособи)	не перевищує 50 осіб	не більше 10 млн. євро по середньорічному курсу НБУ
Середнє підприємництво (юрособи)	не перевищує 250 осіб	не більше 50 млн. євро по середньорічному курсу НБУ
Велике підприємництво (юрособи)	перевищує 250 осіб	перевищує 50 млн. євро по середньорічному курсу НБУ

Джерело - [3]

Якщо суб'єкт підприємництва, що належить до однієї з вище вказаних категорій, протягом двох років поспіль не відповідає цим критеріям за річним доходом, його буде віднесено до відповідної категорії на підставі його річного доходу.

Для відкриття бізнесу в Україні необхідно не лише пройти процедуру державної реєстрації, а й стати на облік у місцевому відділенні Державної податкової служби та постійно сплачувати податки до державного бюджету. Оподаткування малого бізнесу в Україні регулюється Податковим Кодексом [4]. Відповідно до цього суб'єкти господарювання можуть самостійно обирати режим оподаткування: загальний режим оподаткування або спеціальний режим оподаткування за спрощеним режимом.

Спрощена система оподаткування існує для зниження податкового тягаря та сприяння розвитку малих та середніх підприємств в Україні. Система замінює індивідуальні платежі єдиним податком, розмір якого може бути фіксованим або ж варіюватися залежно від доходу. Крім того, на спрощену систему оподаткування поширюється спеціальний режим звітності, що також полегшує життя підприємцям.

Загальна система оподаткування обирається юридичною особою, незалежно від виду діяльності, розміру річного доходу і кількості працівників,

адже вибір системи абсолютно не обмежений жодними критеріями. У цьому випадку податок стягується з чистого доходу підприємця, який становить фіксований відсоток від прибутку.

Аналізуючи різні дослідження, можна побачити, що до повномасштабного вторгнення в Україні на мале підприємництво припадало 75% усіх зайнятих в Україні, або 4,8 млн українців. Решта 25%, або 1,6 млн українців, працювали на великих підприємствах [5]. Важливими також є підрахунки Міжнародної організації праці, які показують, що з початком війни в Україні втрачено близько 4,8 млн робочих місць. Втратили та не знайшли роботу 36% осіб. Найгірша ситуація виявилася з працевлаштуванням у внутрішньо переміщених осіб, серед них 51% безробітних [6]. Тому наразі малі підприємства вважаються чинниками національної стійкості, адже вони утворюють багато нових робочих місць.

На даний час, в невеликих регіонах нашої країни впроваджуються реформаторські та інноваційні процеси, що безпосередньо стосуються малого підприємництва, однозначно підтримка суспільства у цьому питанні є важливою.

Завдяки стрімкому розвитку комп'ютерної індустрії – кібернетики, електроніки та інформатики реалізуються новітні технологічні ідеї. Крім того, пріоритетний розвиток малого та середнього бізнесу є в Угоді про асоціацію з Європейським Союзом.

Наслідки третьої економічної кризи, спричиненої пандемією, територіальною анексією та загостренням військового конфлікту в Україні, ускладнюють виживання малого бізнесу. Крім того, великою перешкодою підприємці називають нечіткість законодавства, проблеми з корупцією та адмініструванням податків, брак фінансування.

Малий бізнес в Україні знаходиться на стадії становлення і має певні фактори, через які суттєво відрізняється від своїх зарубіжних аналогів, наприклад:

- менеджменту бракує навичок управління ринковими відносинами;
- переваги повної незалежності в порівнянні з широкою франшизою;
- інноваціям бракує високого рівня технологій;
- хаотичне змішування видів діяльності на одному підприємстві, що дезорієнтує стратегію розвитку;
- низький рівень довіри між іноземними партнерами та населенням країни;
- сумнівна державна фінансова підтримка.

Незважаючи на цю позитивну тенденцію в перехідній економіці, її конкурентоспроможність останніми роками не зростала, що свідчить про те, що конкуренція на ринку малих підприємств була ускладнена. Індекс політики малих та середніх підприємств України на 2020 рік показав, що наша країна поступається країнам Східного партнерства в інноваційній політиці, інституційній структурі, бізнес-середовищі, процедурах банкрутства, економічній еко-орієнтації, послугах із розвитку бізнесу, інтернаціоналізації та доступі до фінансування [7]. Є переваги в галузі розвитку жіночого підприємництва, стандартизації та регулюванні технологій.

Як зазначалося вище, характер українських ринкових відносин, в яких працюють малі підприємці, відрізняється від інших країн. Розвинені ринкові відносини характеризуються домінуючим впливом попиту та швидким реагуванням на нього, пріоритетом приватної власності, розвинутою ринковою інфраструктурою, ефективністю та стабільністю законодавства, фінансовою стійкістю, наявністю засобів виробництва, традицією договірних відносин, інформаційною відкритістю. Водночас вітчизняний бізнес підпадає під складний режим податкового регулювання та загальному регулюванню діяльності. Позитивним моментом ведення малого бізнесу можна відзначити те, що воно легше адаптується до перехідної економіки. Споживчий ринок товарів надає перевагу індивідуальності та унікальності, а не масовим універсальним товарам; процеси виробництва розвиваються та стають більш

гнучкими. Крім того, у малих підприємств немає заборгованостей та труднощів з ефективним використанням фінансових ресурсів і трудових резервів, які є в державних та великих підприємствах.

У ситуації, що склалася в Україні, розвиток малого бізнесу має стати вирішальним чинником удосконалення господарського механізму. Тільки енергійно розвиваючи малі підприємництва, можливо забезпечити коригування соціальної структури суспільства та перехід до цивілізованого ринку. Проте для успішного ведення бізнесу має бути належне середовище в якому воно існуватиме. Це потребує правильного налаштування як навчальних закладів, де готують майбутніх спеціалістів, так і правових норм для забезпечення прозорої комунікації.

1.2 Нормативно-правове регулювання підприємств малого бізнесу

Для пришвидшеного розвитку успішного малого бізнесу необхідне створення правової бази для його функціонування, забезпечення належного юридичного оформлення прав і постійної правової підтримки з боку держави, що на законодавчому рівні гарантує захист функціонування малого бізнесу і сприяє його розвитку.

Міжнародна ділова практика свідчить, що без чіткого та ефективного законодавства малий бізнес існувати не може. Нині в Україні з точки зору нормативно-правового та бухгалтерського регулювання підприємницька діяльність регулюється таким чином:

– Податковий Кодекс регулює правовідносини, пов'язані з оподаткуванням та збором податків, і, зокрема, визначає повний перелік податків і зборів, що стягуються в Україні та їхні адміністративні процедури; платників податків та зборів, їх права й обов'язки; повноваження контролюючих органів; повноваження та обов'язки посадових осіб у процесі податкового адміністрування, а також відповідальність за порушення податкового законодавства.

- Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємства в Україні» визначає правові та економічні засади державної політики у секторі підтримки та розвитку малого і середнього підприємництва.
- Закон України «Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні» [8].
- Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців» впорядковує відносини, що виникають у сфері державної реєстрації фізичних осіб – підприємців та юридичних осіб [9].
- Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» визначає правові та організаційні засади функціонування ліцензування у сфері економічної діяльності та встановлює порядок діяльності ліцензійних органів і державних адміністраторів, що наділені повноваженнями з видачі відповідного характеру дозволів [10].
- Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» визначає правові та організаційні засади, основні принципи і порядок здійснення державного нагляду (контролю) у сфері економічної діяльності, повноваження органів державного нагляду (контролю), їх персональний склад, а також права, обов'язки та відповідальність суб'єктів господарювання у процесі державного нагляду (контролю) [11].
- Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності» [12].

Оподаткування є важливим фактором впливу на побудову обліку на малому підприємстві. Наразі в Україні існує дві податкові системи: загальне оподаткування та спрощене оподаткування [13]. Підприємці можуть працювати лише за одним із двох режимів оподаткування.

Спрощена система оподаткування, обліку та звітності - це спеціальний

механізм для збору податків і зборів, при якому окремі податки і збори замінюються на сплату єдиного податку та ведеться спрощений облік та звітність [14].

Спрощена система оподаткування є доволі привабливою та цікавою для представників малого бізнесу, тому що за такої системи ставки податків є низькими. Однак, незважаючи на таку перевагу, система містить і безліч обмежень, зважаючи на що, суб'єкти малого бізнесу можуть обирати загальну систему.

Загальна система оподаткування - це рамки, в яких ведуть свою діяльність фізичні та юридичні особи, які з якихось причин не підпадають під спрощену систему оподаткування. Платники податків загальної системи оподаткування сплачують податок на доходи фізичних осіб (ПДФО), податок на додану вартість, єдиний соціальний податок та військовий збір [15].

На відміну від спрощеного режиму, загальний режим не має обмежень щодо виду діяльності, кількості працівників та річного обороту. За спрощеної системи оподаткування податком оподатковується весь дохід підприємця, тоді як за загальної системи податком оподатковується тільки дохід, що залишився після оплати витрат на ведення бізнесу.

Згідно з податковим законодавством України, існує чотири групи платників єдиного податку, однак для кожної з груп визначено певні критерії, за яких суб'єкт господарювання може бути включено до конкретної групи. Такими критеріями є: база оподаткування (прибуток або дохід), ставка податку (3% або 5% від доходу, 18% від прибутку), обмеження за видом діяльності (ст. 291.5 ГПК), чи є обов'язковість сплати ПДВ.

На період воєнного стану з'явилася фактично нова система оподаткування - Єдиний податок 2%. Отже, на режим єдиного податку з фіксованою ставкою 2% можуть перейти не лише ФОП та юридичні особи, які перейшли на режим єдиного податку (зокрема, ФОП одиниці 1, 2 та 3 групи), так і ФОП та юридичні особи, які перейшли на загальний режим оподаткування, лише за умови, що їх дохід за попередній календарний рік не перевищив 10 мільярдів

гривень [16]. Перехід на єдиний податок у розмірі 2% є добровільним, однак зважаючи на умову дефіциту бюджету, держава не може дозволити собі й надалі підтримувати існування такого податку.

Безпосередньо до суб'єктів малого бізнесу відносяться лише перша та друга група. На третю та четверту групи поширюється обмеження в 50 та менше співробітників відповідно до Господарського кодексу України [17].

Особливістю суб'єктів малого підприємництва, які здійснюють діяльність як ФОП (1, 2, 3 групи), є те, що вони ведуть бухгалтерський облік за нормами, встановленими Податковим кодексом України. У свою чергу, суб'єкти господарювання – юридичні особи – платники єдиного податку (3 та 4 групи спрощеного режиму оподаткування) ведуть облік з дотриманням норм податкового законодавства та законодавства про бухоблік. Досвід країн Європи демонструє, що мале підприємництво має прямий вплив на показники, що стосуються економічного розвитку країни, оскільки створює можливості для працевлаштування, дає певні надходження до бюджету, працює в тих сегментах ринку, до яких великим компаніям важко адаптуватися. Враховуючи ці фактори, іноземні країни значним чином допомагають малому бізнесу розвиватися використовуючи спеціальні режими оподаткування, пільгові кредити, спрощену процедуру реєстрації бізнесу, інші інформаційні та фінансові допомоги.

Для бізнесменів-початківців фінансова підтримка за рахунок державного та місцевих бюджетів України в більшості випадків є найважливішою. Основними видами державної фінансової підтримки є:

- Часткова компенсація відсоткових ставок за кредитами, виданими на реалізацію проєктів суб'єктів малого і середнього підприємництва;
- Часткова компенсований лізинг, факторингові платежів та платежів з використанням гарантій;
- Надання гарантії та поруки за кредитами суб'єктів малого і середнього підприємництва;

- Надання кредитів, у тому числі мікропозики, для відкриття та ведення власного бізнесу;
- Компенсація витрат на розвиток співпраці суб'єктів малого, середнього та великого підприємства;
- Надання позик на придбання і впровадження нових технологій;
- Фінансова допомога для впровадження енергозберігаючих та екологічно чистих технологій;
- Інші види фінансової державної підтримки, що не заборонені законом [2].

Отримати таку підтримку є змога лише у суб'єктів малого та середнього підприємництва, які підходять до критеріїв, що визначені Господарським кодексом України.

В умовах сьогодення підтримка працевдатності українських підприємств є ключовим завданням забезпечення економічної могутності нашої країни. Навіть у нинішньому складному становищі уряд вживає доступних заходів для підтримки підприємств, які опинилися в скрутній ситуації. Під час воєнного стану для держави пріоритетом є надання підприємствам малого бізнесу всілякої підтримки, від фінансування до консультацій [18].

Отже, наразі держава дещо змінила види підтримки та створила ряд перетворень, завдяки яким підприємства зможуть нормалізувати свою роботу. Серед важливих нововведень існує урядова програма безповоротних грантів для започаткування або розвитку бізнесу «Робота» [19]. Програма передбачає безповоротне отримання грантів, лише за умов, коли підприємець створить робочі місця, буде провадити підприємницьку діяльність відповідно зазначеного строку та сплачуватиме податки. Зважаючи на високий рівень безробіття, держава вирішила стимулювати заповнення робочих місць на підприємствах малого бізнесу. Згідно державної підтримки, за кожен працівника, який буде переведений внутрішньо переміщеною особою протягом двох місяців, держава сплачує роботодавцю компенсацію, що становить мінімальну

заробітну плату [20].

Держава намагається всіляко сприяти підвищенню ефективності діяльності підприємств аби ті, у свою чергу, сплачували податки, надаючи для держави економічний ресурс.

Зважаючи на всі аспекти, можна сказати що вимоги до ведення бізнесу та звітності у нашій країні доволі м'які. Державне регулювання підприємництва показує, що держава забезпечує свободу конкуренції між підприємцями та захищає споживачів від недобросовісного суперництва та монополій у всіх сферах підприємницької діяльності, на законодавчому рівні. Наразі перша реєстрація бізнесу є безкоштовною (лише сплачується адміністративний збір в разі внесення змін до раніше зареєстрованих даних), а також запроваджено принцип екстериторіальності реєстрації в межах України (реєструвати може будь-який державний реєстратор незалежно від місцезнаходження підприємця), що має посприяти розвитку вітчизняного малого бізнесу.

1.3 Особливості організації бухгалтерського обліку на підприємствах малого бізнесу

Організація бухгалтерського обліку перш за все є важливим напрямом для розвитку підприємств малого бізнесу. Як і на будь-якому підприємстві, організація обліку на підприємстві малого бізнесу повинна мати чіткі системи бухгалтерського обліку, контролю та звітності. Однак малі форми господарювання зумовлюють деякі особливості у застосуванні методів та прийомів бухгалтерського обліку.

Організація бухгалтерського обліку є одним з головних етапів створення підприємства та підготовки його до продуктивної діяльності, адже без організованого обліку неможлива повноцінна господарська діяльність підприємства. Організація бухгалтерського обліку, таким чином, є серією дій власників бізнесу, які мають мету та включають створення, забезпечення, постійну послідовність і вдосконалення функціонування системи бухгалтерського обліку, задля провадження процесу на підприємстві. [21].

Загальні проблеми щодо ведення бухгалтерського обліку малим бізнесом включають: відсутність або неповнота структур і функцій корпоративного обліку; відсутність аналізу ключових елементів облікової політики компанії, які допомагають визначити взаємозв'язок між бухгалтерським і податковим обліком, а також з урахуванням особливого податкового режиму [22].

Коли мова йде про специфіку організації системи бухгалтерського обліку, то це залежить від того чи існують наступні критерії для малих підприємств, а саме: [23]:

- вибір системи оподаткування (відповідно до закону, підприємства, незалежно від їх масштабу та форми діяльності, можуть обрати загальну систему оподаткування та спрощену систему оподаткування, якщо вони відповідають відповідним стандартам);
- вибір форми організації бухгалтерського обліку (згідно чинного законодавства передбачено чотири варіанти вибору суб'єкта бухгалтерського обліку, кожен з яких може бути обраний власником);
- вибір системи бухгалтерського обліку (суб'єкти малого підприємництва в залежності від обсягу діяльності та вимог законодавства може бути обрано форму загального, спрощеного або простого бухгалтерського обліку, на підставі якого може бути підготовлено загальну, спрощену або просту фінансову звітність);
- використання плану рахунків (вони мають право вибору між загальним планом рахунків та спрощеними планом рахунків залежно від організаційної форми та обраного режиму оподаткування).

Малі підприємства можуть обрати для себе загальну систему оподаткування. У цьому випадку для організації облікового процесу використовуються Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку [24].

Суб'єкти малого підприємництва, які перебувають на загальному оподаткуванні можуть застосовувати загальний план рахунків відповідно до наказу Мінфіну України №291 і використовувати: рахунки 8 і 9 класів, рахунки тільки 9 класу, рахунки тільки 8 класу [25].

Натомість у межах спрощеної системи оподаткування платники податків можуть обрати використання спрощеного плану рахунків або вести облік без використання плану рахунків та подвійного запису.

Суб'єкти малого підприємництва, які застосовують спрощений облік доходів та витрат, і не зареєстровані як платники податків ПДВ, можуть систематизувати інформацію, що міститься у дозволених для обліку первинних документах, в регістрах бухгалтерського обліку без необхідності застосування методу подвійного запису.

До мінімуму зводяться форми регістрів бухгалтерського обліку на малих підприємствах. Згідно з методичними рекомендаціями № 720: для складання фінансових звітів достатньо розділити операції з обліку активів, капіталу і зобов'язань, доходів, витрат. За необхідності є можливим використання додаткових регістрів власного виготовлення [25].

Одним з основних організаційних аспектів бухгалтерського обліку є і вибір форми обліку суб'єктів малого підприємництва, це пояснюється тим, що кожна форма бухгалтерського обліку передбачає поєднання різних видів облікових регістрів, забезпечуючи тим самим оперативний контроль, своєчасність, точність, достовірність, правдивість і повноту всіх господарських операцій, що здійснюються на підприємстві. Таким чином, суб'єкти малого підприємництва мають право використовувати різні форми обліку на власний розсуд, проте важливим аспектом є те, що потрібно обов'язково зазначати в Наказі про облікову політику та використовувати обрану форму упродовж звітного року.

Особливу увагу слід приділити вибору форми бухгалтерського обліку, оскільки юридична особа - суб'єкт малого підприємництва має можливість вибору однієї з перелічених нижче форм бухгалтерського обліку:

- журнально-ордерну;
- просту;
- спрощену;
- автоматизовану;
- із застосуванням реєстрів відповідно до Наказу МФУ №422;
- із застосуванням реєстрів відповідно до Наказу МФУ №720 (без використання подвійного запису).

Журнально-ордерна форма ґрунтується на широкому застосуванні системи накопичувальних і групувальних облікових реєстрів-журналів і допоміжних відомостей до них [26]. Ця форма обліку використовується, коли малі та середні підприємства займаються складним, матеріаломістким виробництвом і потребують обліку безлічі комерційних операцій і платежів.

Проста форма бухгалтерського обліку рекомендується переважно підприємствам з невеликими обсягами роботи і малим документообігом, однак господарські операції мають відображатися із застосуванням методу подвійного запису [27].

Якщо використання простої форми обліку є неможливим, то застосовуються спрощена форма бухгалтерського обліку, яка може бути обрана і за власним бажанням суб'єктів малих підприємств [28]. За допомогою такої форми обліку компанії можуть вести облік господарських операцій двома способами: без подвійного запису, з подвійним записом.

Автоматизовані форми бухгалтерського обліку ґрунтуються на комплексному використанні високошвидкісних електронних обчислювальних машин (комп'ютерів) для забезпечення автоматизованих процесів збирання, реєстрації та оброблення облікової інформації для контролю й управління [29].

Для цілей оподаткування платники податків зобов'язані вести облік доходів, витрат та інших показників, що мають значення для визначення об'єктів оподаткування та податкових зобов'язань, на підставі первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку, фінансової звітності, інших

документів, які будуть пов'язані з обчисленням і сплатою податків і зборів, ведення регулюється законодавством. Для розрахунку об'єкта оподаткування платник податку на прибуток використовує дані бухгалтерського обліку та фінансової звітності, які стосуються доходів, витрат та фінансового результату до оподаткування [4].

Склад фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва визначається П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва». У відповідності до цього положення (стандарту) звітністю вважається:

- Спрощена фінансова звітність суб'єктів малого підприємництва (форми 1-мс та 2-мс), складена мікропідприємствами та юридичними особами, які ведуть спрощений бухгалтерський облік доходів і витрат керуючись податковим законодавством;
- Фінансова звітність суб'єктів малого підприємництва (форми 1-м та 2-м), яка підготовлена іноземними представниками або іншими суб'єктами малого підприємництва [30].

Вищевказані звіти розрізняються за статтями, що підлягають розкриттю. У будь-якому разі, показник балансової вартості активів – це підсумок активу балансу (р. 1300 ф. 1-м, 1-мс), а показник чистого доходу (р. 2000 ф. 2-м, 2-мс) – це дохід від реалізації за вирахуванням знижок, витрат на повернення, доходів за договорами з принципалами, а також податків та зборів.

Згідно з отриманими результатами дослідження можна виділити основні напрями організації бухгалтерського обліку для суб'єктів малого підприємництва: вибір системи оподаткування; затвердження в Наказі облікової політики обраної форми обліку; підтвердження проведених господарських операцій в первинних документах; відображення інформації в обліковому реєстрі, залежно від обраної форми обліку; підсумовування фінансових результатів.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ ФОП «Василюха С. В.»

2.1 Характеристика організаційно-економічної діяльності підприємства

Для дослідження були використані дані підприємства ФОП «Василюха С.В.» , що за формою власності є приватним, заснованим на власності фізичної особи. ФОП «Василюха С. В.» є платником єдиного податку другої групи та не є платником ПДВ. Основою сферою підприємницької діяльності є комерція, іншими словами - торгівля.

Юридична та фактична адреса: 17200, Чернігівська обл., Прилуцький район, селище міського типу Талалаївка, вулиця Вишнева, будинок 21.

Підприємство ФОП «Василюха С. В.» ставить собі за мету задоволення потреб споживачів у продукції та послугах підприємства, задля одержання прибутку, що значним чином приносить соціальне задоволення як матеріальних, так і економічних інтересів власниці підприємства.

Основним предметом діяльності підприємства згідно з КВЕД 47.19 є інші види роздрібної торгівлі в неспеціалізованих магазинах.

Серед дозволених видів діяльності є: ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів; роздрібна торгівля залізними виробами, будівельними матеріалами та санітарно-технічними виробами в спеціалізованих магазинах.

ФОП «Василюха С. В.» активно співпрацює з постачальниками продукції для постійного формування товарних замовлень заради подальшої закупівлі та реалізації. Основними партнерами є компанія Кідді-КО (товари для творчості), ТОВ Віст Групп (господарські товари), компанія Grünhelm (побутова техніка) та компанія Maestro (електрична продукція).

Більше 15 років підприємець успішно працює на ринку, отримуючи прибуток, цим самим покриваючи:

- матеріальні витрати;
- витрати на заробітну плату;
- податки та інші платежі, передбачені законодавством України.

Виконавчим органом підприємства є директор, який одноосібно здійснює свої повноваження. Відповідно до посадової інструкції, в його обов'язки входить безпосереднє керівництво підприємством у всіх сферах діяльності, прийняття рішень щодо забезпечення компанії компетентним персоналом, представництво інтересів підприємства в державних установах, укладання договорів з партнерами та співробітниками.

ФОП «Василюха С. В.» має лінійну організаційну структуру управління з чіткими межами конкретних відділів. Організаційна структура наведена на рис. 2.1:

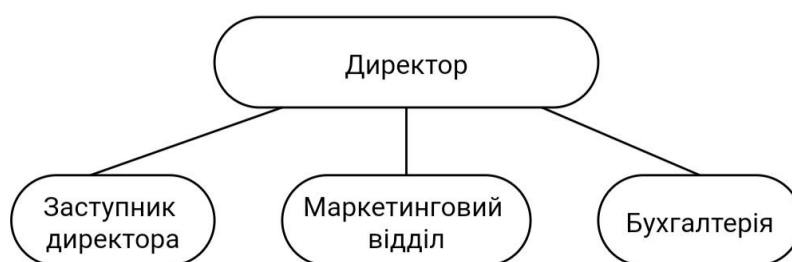

Рисунок 2.1 – Організаційна структура ФОП «Василюха С. В.»

Виходячи з цього, бачимо, що структура компанії проста, тобто передбачає пряме підпорядкування співробітників директору. За відсутності директора функціональні обов'язки керівника виконує заступник директора.

Одним з основних показників, що характеризує діяльність підприємства є його дохід, в склад якого включається виторг, отриманий від продажу товарів.

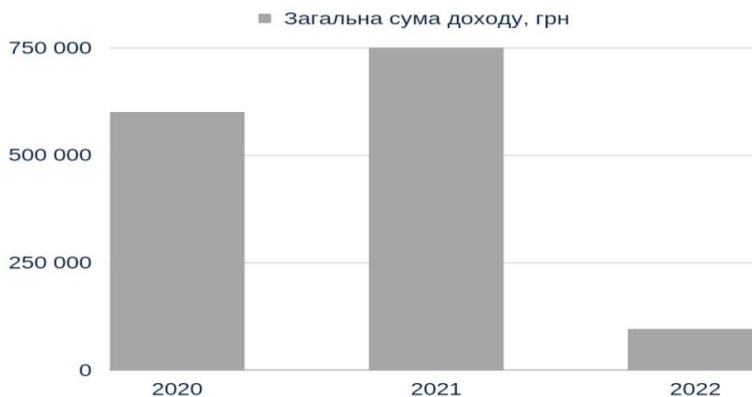

Рисунок 2.2 Динаміка доходів ФОП «Василюха С. В.» за 2020-2022 роки.

Як видно з рисунку, загальна сума доходу ФОП «Василюха С. В.» збільшилася у 2021 році, відносно 2020 року, однак значно зменшилася в 2022. Насамперед, це обумовлено тим, що у зв'язку з нестабільним положенням справ у малому бізнесі та серед приватних підприємців, що склалася через неоднозначну ситуацію в країні, ФОП «Василюха С. В.» знизилася продажі та скоротила надання послуг. Найважливішими причинами зменшення доходу став дефіцит енергоресурсів та товарів, тому що було серйозно порушено ланцюги поставок та логістичні склади.

Війна дійсно значним чином вплинула на повноцінне ведення бізнесу. Багато підприємств було повністю знищено, а вцілілі здійснили релокацію, що спричинило дефіцит товарів на ринку, та призвело до значного зростання цін. В таких складних умовах, спостерігається відсутність платоспроможних клієнтів, що значним чином призвело до зменшення доходів підприємств.

Незважаючи на складну ситуацію в країні, ФОП «Василюха С. В.» активно долучається до волонтерської діяльності та значним чином допомагає державі вчасно сплачуючи податки, та надаючи робочі місця.

Отже, в результаті аналізу гістограми на рисунку 2.2. робимо висновок, що дохід підприємства у 2022 році становить загальна сума – 95 тис. грн., що на 505 тис. грн. нижче рівня 2021 року.

Таким чином, підприємству варто активізувати роботу задля збільшення доходу. Насамперед, важливо знаходити нові канали продажу товарів.

2.2 Організація бухгалтерського обліку на підприємстві ФОП «Василюха С. В.»

Законодавство України надає суб'єктам малого підприємництва право вибору форми бухгалтерського обліку, враховуючи потреби та розміри бізнесу. Фактором впливу на побудову обліку на малих підприємствах є обраний податковий режим. ФОП «Василюха С. В.» добровільно обрала для себе спрощену систему оподаткування.

У розумінні Закону про бухоблік, ФОПи бухгалтерський облік, як такий, не ведуть. Їхня діяльність ведеться згідно Податкового кодексу та називається «облік доходів» або «облік доходів та витрат». ФОП «Василюха С. В.» є платником єдиного податку, та не є платником ПДВ, а тому облік витрат є необов'язковим та не ведеться.

Оскільки, ФОПи керуються правилами та необмежені у питаннях ведення обліку, то ФОП «Василюха С. В.» веде для себе мінімальний облік. Додержуючись Податкового Кодексу України досліджуване підприємство веде облік доходів та подає податкову звітність. Основою звітності для ФОП є Податкова декларація платника єдиного податку фізичної особи - підприємця. ФОП «Василюха С. В.» подає звітну декларацію за рік, та щомісячно сплачує ставку єдиного податку та єдиного страхового внеску.

З 2021 року ФОПам дозволили вести облік доходів у довільній формі навіть не реєструючи її, саме тому ФОП «Василюха С. В.» обрала для себе електронну форму.

Підприємство, яке досліджувалося, є малим з відносно низькими показниками діяльності у порівнянні з великими й середніми підприємствами. Враховуючи це, на підприємстві немає необхідності наявності у штаті додаткових бухгалтерів, а тому бухгалтерський відділ ФОП «Василюха С. В.» утворюється лише одним співробітником, який і є головним бухгалтером.

Головний бухгалтер підприємства ФОП «Василюха С. В.» дотримується вказівок директора підприємства або заступника директора за відсутності провідного керівника. За широке коло питань, що стосуються фінансового блоку підприємства, несе відповідальність головний бухгалтер.

Отже, обов'язками головного бухгалтера підприємства ФОП «Василюха С. В.» є:

- Підготовка та здача податкової звітності;
- Облік доходів;
- Внесення платежів за єдиним податком та контроль щодо відсутності

- заборгованості перед податковими органами;
- Ведення кадрового обліку;
 - Нарахування та виплата заробітної плати, лікарняних;
 - Моніторинг змін у законодавстві.

ФОП «Василюха С. В.» здійснює свою діяльність та отримує доходи згідно з КВЕД, зазначеним у витягу з реєстру платників єдиного податку.

ФОП «Василюха С. В.» веде торгівельну діяльність, тому первинні документи значною мірою залежать від даного виду діяльності. Прикладом слугує отримання товарів досліджуваним підприємством, яке оформлюється прибутковими накладними.

Досліджуване підприємство не складає реєстри бухгалтерського обліку та фінансову звітність, оскільки не здійснює операційну діяльність у розумінні Закону про бухоблік. Отже, підтверджуючими документами, що констатують дохід фізичної особи-підприємця є документи, що засвідчують надходження готівки або надходження коштів на поточний рахунок.

Як і будь-яке інше підприємство, ФОП «Василюха С. В.» веде облік касових операцій. Всі операції, що стосуються прийому готівки, обов'язково оформлюються в первинних документах. Отримуючи готівку в якості оплати товару підприємство ФОП «Василюха С. В.» виписує товарний чек, щоб підтвердити прихід коштів. Також первинними документами про проведення такої оплати є накладні, розрахункові квитанції, банківські виписки з рахунків.

ФОП «Василюха С. В.» одержує оплати не лише готівкою, а і у безготівковій формі, підтверджуючи це банківською випискою. Надходження грошей на досліджуване підприємство можливо через розрахунковий рахунок в банку. Також, підприємство приймає від населення оплату особистими платіжними картками, використовуючи РРО, а покупцеві на місці здійснення розрахункової операції видається фіскальний чек.

ФОП «Василюха С. В.» облік витрат не веде, проте наочно відображає свої витрати у паперовій формі. Так, найбільшими витратами на підприємстві

є оплата праці та орендна плата.

Згідно трудових договорів, на підприємстві погодинна оплата праці. Головним документом є відомість по нарахуванню заробітної плати та податків. Оскільки досліджуване підприємство відноситься до малих підприємств та має небагато працівників, то зарплатні картки не відкривали, а кошти за оплату перераховують працівникам на їхні особисті карти, документами виплати слугують виписки банку.

Також, ФОП «Василюха С. В.» уклала договір про оренду, в якому зазначено розмір плати за користування приміщеннями, включаючи плату за електроенергію. Основним платіжним документом при сплаті орендної плати є платіжне доручення, оплата проводиться щомісячно.

Таким чином, задля вивільнення часу і ресурсів для розвитку бізнесу, пропонуємо запровадити на підприємстві автоматизацію.

2.3 Шляхи вдосконалення обліку на підприємстві

За умови успішного ведення та збільшення масштабів підприємства не завжди можливо все контролювати та виконувати переважну частину операцій вручну. Переважна кількість процесів вимагає не тільки часових витрат, а і грошових. Завдяки автоматизації, більшість процесів виконуються програмами, а тому зменшується кількість помилок, що допомагає підприємству мінімізувати втрати.

На підприємстві ФОП «Василюха С. В.», яке представлене підприємством роздрібної торгівлі налічується близько 3000 тисяч одиниць товару. З огляду на це, вважаємо доцільним ввести автоматизацію, що у свою чергу дозволить вивести облік і контроль товару на новий рівень.

Завдяки автоматизації на підприємстві ФОП «Василюха С. В.» можна досягти таких цілей:

- Вміти раціонально використовувати фінансові ресурси;
- Систематизувати облік товарів;

- Займати менше часу для обслуговування, тим самим зробити процес покупки привабливішим, що допоможе збільшити кількість постійних покупців;
- Навчитися прогнозувати розвиток торгівлі.

Наразі існує безліч програм для автоматизації діяльності підприємств малого бізнесу, але оскільки досліджуване підприємство ФОП «Василюха С. В.» кваліфікується відносно діяльності до торгівельного підприємства, то доцільно розглядати програми саме для автоматизації таких підприємств.

Отже, серед вітчизняних програм виділимо три найпоширеніших, які проаналізуємо зі сторони можливостей, та порівняємо за ціною, це будуть BAS «Роздрібна торгівля», RemOnline, POSsector.

8400 грн/рік	22000 грн/рік	6400 грн/рік
BAS «Роздрібна торгівля»	RemOnline	POSsector
<ul style="list-style-type: none"> • ефективне ведення обліку роздрібно торгівлі; • відстеження стану та руху товарів; • замовлення товарів у постачальників; • контроль роботи персоналу; • призначення цін. 	<ul style="list-style-type: none"> • контроль закупівель та оплати у постачальників; • відстеження руху та стану товарів; • контроль роботи персоналу; • складський облік; • підключення онлайн - каси. 	<ul style="list-style-type: none"> • звіти в розрізі продажів, прибутку, постачальників у реальному часі; • інформація щодо товарів у вигляді графіків, таблиць, діаграм; • контроль за роботою персоналу з пристрою; • редагування та перегляд даних про наявність товару, постачальників та клієнтів.

Рисунок 2.3 Можливості та ціновий показник систем автоматизації

Порівнюючи основні можливості систем можна сказати, що загалом вони однакові, проте доволі відрізняються за ціною. Тому детально ознайомившись з трьома системами, для ФОП «Василюха С. В.» вважаємо доцільним запропонувати систему BAS «Роздрібна торгівля». Саме ця програма має найбільший попит на вітчизняному ринку та має ряд загальних переваг відносно інших програм, серед яких: багаторічний досвід впроваджень; власна

лінія клієнтської підтримки; індивідуальний підхід до кожного клієнта в роботі; сертифіковані спеціалісти, а також, ряд акцій, заохочень та бонусів. Перевагою також можна вважати, що програма підтримує спрощену систему оподаткування, яка була обрана ФОП «Василюха С. В.».

Законодавчо підприємцям на 2 групі єдиного податку не обов'язково вести бухгалтерський облік товарів, проте зважаючи на велику кількість одиниць товару, підприємству ФОП «Василюха С. В.» , доцільно використовувати програму автоматизації. Запропонована програма влучно підходить своєю властивістю з обліку рухів товарів, а саме: допомагає з оформленням замовлень у постачальників, їх оприбуткуванням, реалізацією, інвентаризацією та списанням. Завдяки системі BAS «Роздрібна торгівля», товари, що надійшли в магазин завдяки попередній властивості, будуть реалізовані автоматичним розподілом в залежності виду. Складський облік товарних залишків на складі буде вестися не лише за товарною позицією, а і за конкретною характеристикою товару.

Аналіз продажів проводитиметься згідно інформації, яку надасть користувач. Тобто, щоб побачити залишок обраного товару не потрібно буде шукати його на прилавках, оскільки система надасть змогу побачити залишок конкретного товару в умовах реального часу. Тому на підставі аналізу продажів і поточного залишку на складі магазину, ФОП «Василюха С. В.» зможе створювати замовлення постачальникам та самостійно планувати дату отримання товару, а також оплати за доставку. В цьому також значна перевага даної автоматизованої системи, тому що раніше задля оформлення замовлення потрібно було витратити багато часу, та знати лише орієнтовну дату отримання товару.

Також, підприємству доцільно проводити інвентаризацію. Насамперед, метою цього є процесу стане успішне запобігання розкраданню товарів серед персоналу та усунення проблеми, що безпосередньо стосуватимуться помилок обліку, а це: неоприбутковані партії, неврахований брак або списання. Важливою умовою переобліку є поетапність, коли товар буде перевірено за

видами, за конкретним виробником, за призначенням. Тому, автоматизована система, запропонована підприємству, допоможе здійснювати інвентаризацію швидше та якісніше.

Отже, ФОП «Василюха С. В.» для наочної оцінки можливостей програми BAS «Роздрібна торгівля» зможе використати сервіс платформи, на якій розроблений даний програмний продукт. Завдяки інтеграції даної системи з мобільним додатком для торгових представників, ФОП «Василюха С. В.» матиме можливість, незалежно від місцезнаходження, управляти та здійснювати торговельні операції.

ВИСНОВКИ

Підприємства малого бізнесу разом із приватними та іншими видами підприємництва належать до малих форм господарювання. Водночас малі підприємства характеризують лише розміри підприємства, які визначають переліком критеріїв, відповідно до яких підприємство може бути віднесено до малих. Критерії зазначені у Господарському Кодексі України.

Наразі виживання малого бізнесу ускладнене, зважаючи на наслідки третьої економічної кризи, спричиненої пандемією, територіальною анексією та загостренням військового конфлікту на сході та в країні вцілому. Для успішного розвитку малого бізнесу необхідне створення правової бази для його функціонування, забезпечення належного юридичного оформлення прав і постійної правової підтримки з боку держави, яке для малого бізнесу гарантує захист його функціонування та сприяння для подальшого розвитку.

Оподаткування є важливим фактором впливу на побудову обліку на малому підприємстві. Наразі в Україні підприємці можуть обрати одну з двох систем: спрощену або загальну.

ФОП «Василюха С. В.» відноситься до суб'єктів малого підприємництва та здійснює свою діяльність у комерційній сфері діяльності, тобто торгівлі. Оскільки, ФОП «Василюха С. В.» є підприємством малого бізнесу, то лінійна організаційна структура присутня на досліджуваному підприємстві є найефективнішою та найоптимальнішою для такого виду підприємницької діяльності. Враховуючи особливості ведення обліку, підприємство характеризується в основному в розрізі доходів, які в 2022 році утворили значний розрив відносно попередніх двох років.

ФОП «Василюха С. В.» перебуває на спрощеній системі оподаткування та є платником єдиного податку другої групи, а тому бухгалтерський облік, як такий, не веде, оскільки цей облік замінив облік доходів.

Первинні документи значною мірою залежать від виду діяльності ФОП «Василюха С. В.», так як досліджуване підприємство веде торгівельну

діяльність, то констатують дохід фізичної особи-підприємця документи, що засвідчують надходження готівки або надходження коштів на поточний рахунок.

Задля виведення обліку і контролю товару на новий рівень, для ФОП «Василюха С. В.» було запропоновано систему автоматизації, яка значним чином допоможе економити як економічні витрати, так і часові.

Вважаємо, що застосування пропозиції щодо автоматизації діяльності сприятиме подальшому удосконаленню діяльності ФОП «Василюха С. В.».

Отже, можна підсумувати всі наведені вище загальні висновки, та сказати, що малий бізнес є дуже важливою фігурою на економічному ринку, і на даний момент містить досить доступну систему обліку, яку зможуть опанувати навіть підприємці без бухгалтерської освіти. Як і усе інше він може удосконалюватися підключаючи автоматизовані системи обліку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Поняття «мале підприємство». [Електронний ресурс] // Освіта.ua. 2011. URL: https://osvita.ua/vnz/reports/econom_pidpr/21923/.
2. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні: Закон України від 22.03.2012 № 4618-VI. Дата оновлення: 31.03.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17#Text>
3. Класифікація суб'єктів підприємництва [Електронний ресурс] // Інформаційне агенство "ЛІГА:ЗАКОН". 2019. URL: https://jurliga.ligazakon.net/news/183566_u-gospodarskomu-kodeks-zbirayutsya-rozkriti-kriter-serednogo-bznesu.
4. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112.
5. Ливч Д. Д. Як війна вплинула на малий та середній бізнес у різних регіонах України [Електронний ресурс] / Дмитро Дмитрович Ливч // Економічна правда. 2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/08/29/690937/>.
6. Проблеми та потреби українських підприємств малого та середнього бізнесу в умовах війни [Електронний ресурс] // Реанімаційний пакет реформ. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://rpr.org.ua/news/problemy-ta-potreby-ukrainskykh-pidprijemstv-maloho-ta-serednoho-biznesu-v-umovakh-viyny/>.
7. В Україні зріс індекс економічної політики в сфері малого та середнього підприємництва. [Електронний ресурс] // Укрінформ. 2020. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3010111-v-ukraini-zris-indeks-ekonomichnoi-politiki-v-sferi-malogo-biznesu.html>.
8. Як вибрати систему оподаткування для ФОПа у 2023 році [Електронний ресурс] // Укрзвіт. 2023. URL: <https://ukrzvit.ua/yak-vybraty-systemu->

- opodatkovannya-dlya-fopa-u-2023/.
9. Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні: Закон України від від 21.12.2000 № 2157-III. Дата оновлення: 10.06.12. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2157-14#Text>
 10. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань: Закон України від від 15.05.2003 № 755-IV. Дата оновлення: 01.04.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>
 11. Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності: Закон України від 06.09.2005 №2806-IV. Дата оновлення: 28.04.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2806-15#Text>
 12. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: Закон України від 05.04.2007 № 877-V. Дата оновлення: 31.03.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text>
 13. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності. Закон України від від 04.11.2011 № 4014-VI. Дата оновлення: 01.01.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4014-17#Text>
 14. ФОП: загальна чи спрощена система оподаткування [Електронний ресурс] // СОТА. 2021. URL: <https://sota-buh.com.ua/news/fop-zahalna-chy-sproshchena-systema-opodatkovannia>.
 15. Загальна система оподаткування ФОП: групи, оподаткування та звітність у 2023 році [Електронний ресурс] // Portmone.com. 2023. URL: <https://blog.portmone.com.ua/uk/posts/business-posts-uk/zagalna-systema-opodatkovannya-fop-grupy-opodatkovannya-ta-zvitnist-u-2023-rotsi>.
 16. Єдиний податок 2 % [Електронний ресурс] // KadrEX — кадровий експерт. 2022. URL: <https://profpressa.com/news/iedinii-podatok-2>
 17. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003. № 436-

- IV. Відомості Верховної Ради України. 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, ст.144
18. Федоров М. А. Підтримка бізнесу під час війни — 5 рішень від Мінцифри [Електронний ресурс] / Михайло Альбертович Федоров // Економічна правда. 2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/06/10/688040/>
19. «Робота» [Електронний ресурс] // Дія.Бізнес. 2022. URL: <https://business.diia.gov.ua/wartime>.
20. Бутинець Ф. Ф. Організація бухгалтерського обліку: підручник / Ф. Ф. Бутинець, О. П. Войналович, І. Л. Томашевська; за ред. Ф. Ф. Бутинця. – Житомир: Рута, 2006. ст.528
21. Про затвердження Порядку надання роботодавцю компенсації витрат на оплату праці за працевлаштування внутрішньо переміщених осіб внаслідок проведення бойових дій під час воєнного стану в Україні: Постанова Кабінету Міністрів України від 20.03.2022 № 331. Дата оновлення: 09.06.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/331-2022-%D0%BF#Text>
22. Лайчук С.М., Поліщук І.Р. Актуальні питання ведення обліку суб'єктами малого підприємництва за національними стандартами. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. 2021. Вип. 51. С. 310-314.
23. Кучер С.В. Особливості діяльності вітчизняних суб'єктів малого та середнього бізнесу: обліково-аналітичний аспект / С.В. Кучер // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2014. Випуск 9-1. – Ч. 1. – С. 208-211
24. Про затвердження Методичних рекомендацій по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку: наказ Міністерства Фінансів України від 29.12.2000. №356. Дата оновлення: 21.07.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0356201-00#Text>
25. Про затвердження Методичних рекомендацій із застосування регістрів бухгалтерського обліку малими підприємствами: наказ Міністерства

- фінансів України від 15.06.2011. № 720 Консультант бухгалтера. 2018.
№ 29. ст.20
- 26.Форми бухгалтерського обліку як система облікових реєстрів.
[Електронний ресурс] // Освіта.ua. – 2011. URL:
<https://osvita.ua/vnz/reports/accountant/17139/>
- 27.Форми ведення бухгалтерського обліку. [Електронний ресурс] //
Навчальні матеріали онлайн. URL:
https://pidru4niki.com/1378030564548/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/sprosc_hena_forma_obliku
- 28.Спрощена форма обліку. [Електронний ресурс] // Навчальні матеріали
онлайн. URL:
https://pidru4niki.com/1378030564548/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/sprosc_hena_forma_obliku
- 29.Городянська Л. Особливості технічного забезпечення системи
бухгалтерського обліку / Л. Городянська // Бухгалтерський облік і аудит.
– 2009. – №10. –С. 17-22
30. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність", затв. наказом Міністерства фінансів України від 25.02.2000 №
39 (дата оновлення: 17.02. 2023). URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00#n14>

ДОДАТОК А

SUMMARY

Khodko V. O. Organization of accounting at small business enterprises. Qualifying work of the bachelor. Sumy State University, Sumy, 2023.

In this work examines the economic essence and main aspects of accounting at small business. The activities of a small enterprise are analyzed and the methodology for organizing and maintaining accounting is studied. The main purpose of this study is to analyze the theoretical and practical aspects of accounting management of small businesses and develop recommendations for improving accounting at specific enterprise to increase the efficiency of their further development.

Keywords: small business, subjects of small business, taxation systems, accounting organization, trade activity.

АНОТАЦІЯ

Ходько В. О. Організація обліку на підприємствах малого бізнесу. Кваліфікаційна робота бакалавра. Сумський державний університет, Суми, 2023.

У роботі досліджено економічну сутність та основні аспекти обліку на малих підприємствах. Проведено аналіз діяльності підприємства малого бізнесу та досліджено методику організації та ведення обліку. Основною метою цього дослідження є аналіз теоретичних та практичних аспектів організації обліку суб'єктів малого підприємства та розробка рекомендацій щодо вдосконалення обліку на конкретному підприємстві задля підвищення ефективності їх подальшого розвитку.

Ключові слова: мале підприємництво, суб'єкти малого підприємництва, системи оподаткування, організація обліку, торгівельна діяльність.